

REZUMATE

TEATRU – VIAȚĂ, IMAGINE, IMAGINAR

Dinamica imaginii în teatrul absurdului

Anca-Maria Rusu

Rezumat: Teatrul absurdului înnoiește perspectiva asupra condiției umane, arătându-i absurditatea prin imagini și semne scenice complexe, a căror concretețe înlocuiește cuvântul impus de tradiția teatrală. Teatrului i se deschide astfel o nouă perspectivă, cea a unei inedite poezii a scenei, a intuiției materializate asupra statutului tragi-comic al ființei, asupra misterului existenței umane. Este o poezie a situației, a mișcării, a imaginii, și nu una a limbajului articulat. Dorind să scape de tirania logosului alcătuit din clișee moștenite și repetitive, reprezentanții teatrului absurdului (și ne referim aici la Samuel Beckett, Eugène Ionesco, Arthur Adamov, Jean Genet, Boris Vian) optează pentru ideea de reprezentație care să se adreseze mai întâi simțurilor, afectelor, de spectacol care să surprindă, să răscolească, să zdruncine siguranța spectatorului, pasivitatea lui, transformându-l, prin descifrarea metaforelor vizuale, într-un creator sensibil al propriei viziuni asupra actului teatral la care este părtaș.

Cuvinte-cheie: metaforă vizuală, logos, reprezentație, semn teatral

Textul dramaturgic – o călătorie spre propriile neliniști

Tamara Constantinescu

Rezumat: În paginile scrierilor memorialistice ale lui Eugène Ionesco alături de dimensiunea confesivă a conștiinței ionesciene, se deschide ușa laboratorului său de creație. Altă funcție a jurnalului ionescian este aceea de a depozita un ansamblu de viziuni, imagini, obsesii, neliniști, vise, ce „trec” ulterior în piesele de teatru. Din straturile profunde ale sinelui ionescian biograficul este convertit în oniric și simbolic. Ionesco își folosește propriile vise în creația sa. Călătoria în sine, o călătorie spre lumea interioară, un drum la centru întâlnim în dramaturgia lui Eugène Ionesco și în piesa *Călătorie în lumea morților*. Aici sunt prezentate în manieră originală, într-o serie de tablouri, evenimente din viața reală a dramaturgului, ce pot fi recunoscute cu ușurință în amintirile sau în visele sale descrise în jurnale. Cunoscând jurnalele ionesciene se pot face numeroase reconstituiri ale evenimentelor prezentate în această piesă, cea mai expresivă fiind totuși căutarea neîncetată a mamei, sentimentul de vinovăție față de ea și în final regăsirea ei. Autorul își descrie în jurnalele sale, majoritatea viselor pe care le-a dramatizat mai târziu în episoadele acestei piese.

Cuvinte cheie: Eugène Ionesco, jurnale, călătorie inițiatică, oniric

Despre raporturile dintre sexe în societatea Greciei antice și reflectarea lor pe scena tragediei

Cătălina Slobodeanu

Rezumat: Opoziția masculin - feminin este un loc comun dar și o eternă enigmă căreia i s-au dat cele mai diferite explicații, adesea urmărindu-se impunerea unui raport de dependență al unei subcategorii față de cealaltă, chiar dacă puterea a alternat de-a lungul epocilor, de la matriarhatul minoic până la absolutismul autorității masculine din perioada clasică. Normele sociale și credințele aplicabile raporturilor dintre sexe în Grecia antică au dus la adâncirea diferențelor între femei și bărbați până la o antinomie totală, depășindu-se cu mult deosebirile dictate de fiziologia și mentalitatea specifice genului. În lumea tragediei antice, zugrăvind-o pe cea reală, multitudinea cazurilor conflictuale aduse în scenă, printre cele mai notabile fiind trioul Agamemnon – Clitemnestra – Egist sau cuplul Medeea – Iason, poate avea drept consecință concluzia că relațiile dintre sexe, sub orice formă de manifestare ar apărea, nu se pot desfășura decât ca raporturi antagonice, ciocniri inevitabile și dezastruoase pentru ambele părți, odată ce între ele se stabilește un contact. Acesta este probabil motivul pentru care, în privința cuplului, conceptul de armonie a contrastelor tinde să se prezinte mai mult sub aspectul de contraste ale armoniei aparente, femeile și bărbații angajându-se într-o luptă a cărei miză e dominarea și al cărei unic câștig e suferința generatoare de măreție tragică.

Cuvinte cheie: tragedie, Grecia clasică, conflict, cuplu, social, religie, mentalități.

Alessandro Baricco – un dramaturg contemporan

Irina Dabija

Rezumat : Alessandro Baricco este un scriitor italian contemporan, cu o operă interesantă prin diversitatea sa, prin paleta largă de stiluri și tipuri de creație abordate. Una dintre lucrările sale cele mai apreciate și cunoscute în Italia și ulterior în toată lumea este *Novecento*, operă dramatică ce a avut mai mult de 200 de reprezentații în Italia, cu Eugenio Allegri în regia lui Gabriele Vacis din 1994, sau cu Arnaldo Foà într-un nou scenariu în 2003 și a stat la baza ecranizării *La leggenda del pianista sull'oceano* în regia lui Giuseppe Tornatore din anul 1998. Unicitatea destinului și a vieții personajului principal, precum și abordarea unui stil accesibil dar realist și adeseori poetic, au contribuit la succesul la publicul de teatru sau cititor al acestui monolog într-un act.

Cuvinte cheie: Alessandro Baricco, literatură italiană

De la lumea imaginară la spectacol. Imaginarul lui Silviu Purcărete.

Bălăiță, Vasilica

Rezumat: Dorim să argumentăm în acest articol faptul că arta povestirii dramatice a lui Silviu Purcărete a trecut de mult granița cuvintelor. Ceea ce în filmul său *Undeva, la Palilula* e acuzat drept pierdere în zona simplei succesiuni de tablouri și incidente delirant-grotești deliberat concepute în detrimentul unui conținut dramatic și ideatic, nouă ne confirmă existența unui limbaj unic de expresie bazat, culmea, pe arta povestirii! Filmul, așteptat ca un triumf, a împărțit critica în două tabere adevărate, căci, afară de un testament al propriei arte teatrale, Silviu Purcărete pare să nu fi adus nimic nou, ce să îl redefinească. Deși cele mai multe referiri la gândirea vizuală a regizorului țin de domeniul picturii și al filmului, în argumentarea noastră PRO *Undeva, la Palilula*, intenționăm o abordare din perspectiva teatrului de animație, zonă de artă în care regizorul a debutat și care reprezintă un corp unic de forță prin sincretismul artelor.

Cuvinte cheie: Silviu Purcărete, *Undeva la Palilula*.

Către esență, prin imagine

Victor Mihailescu

Rezumat: Fenomen viu, aflat într-o permanentă nevoie de redefinire, teatrul aproape că și-a dezvoltat o conștiință proprie, cu care, la răstimpuri, caută analogii, punți, posibile elemente de legătură. Imaginea a fost, în decursul istoriei teatrale, o miză importantă. Prin intermediul ei, în ultimul secol, actul reprezentării a devenit el însuși o punte între diferite domenii artistice, unind arta plastică și cinematograful. O remodelare a conceptului de imagine a fost realizată la începutul secolului XX de curentul expresionist, care a reformulat principiile teoretice și estetice ale teatrului, oferind o nouă perspectivă atât în sectorul tehnic al reprezentării, cât și în succesiunea cauzală cuvânt-interpretare-vizual. Funcția expresiv-artistică a imaginii, așa cum o știm astăzi, este o moștenire lăsată artei teatrale de artiștii expresioniști, iar influențele pe care încă le are în teatrul modern se întind de la maniera dramatică până la viziunea regizorală, de la piesa scrisă până la spectacolul scenic.

Cuvinte cheie: expresionism, imagine, vizual, teatru, artă.

Alteritate și păpuși în spectacolul contemporan

Ada Nuțu

Rezumat: Scopul acestei cercetări este acela de a observa căile prin care păpușa și actorul se întâlnesc pe aceeași scenă, creând o relație bazată pe un *sistem dinamic de reversabilitate*. Studiul e bazat pe o abordare fenomenologică, căutând răspunsuri în ideea de *relație chiasmică* între *sine* și *celălalt* a filosofului Maurice Merleau-Ponty; această teorie este apoi observată în corelație cu **neurologia** care traduce ideea de *empatie* prin prisma *neuronilor oglidă*. Pentru a aprofunda înțelegerea de *relație chiasmică* mă voi folosi de asemenea de ideea de *différance* a filosofului Jacques Derrida. Prin aplicarea acestor filtre teoretice, vom observa cum scena ce cuprinde deopotrivă actori și păpuși, crează un joc de ontologii ce dă naștere *actorului cyborg* al teoriei postmoderne. Pentru a valida descoperirile teoretice, vom analiza aplicarea acestora pe spectacole create de Tadasz Kantor și Gisele Vienne, dat fiind faptul că arta amândurora e posedată de aceeași obsesie: aceea de a aduce împreună, în același spațiu de spectacol, actori și păpuși.

Cuvinte cheie: neurologie, teatru de păpuși

Jurnal de călătorie

Anca Doina Ciobotaru

Rezumat: O călătorie în India (fie ea chiar și de câteva zile) este, întotdeauna, greu de cuprins în cuvinte, mai ales când ea echivalează cu împlinirea unui vis declarat: respirarea unui spectacol live, interpretat de păpușarii indieni, posibili stră-stră-strănepoți ai celor ce au dat identitate istoriei teatrului de păpuși – *dalangii rătăcitori*. Oricum, *Triunghiul de Aur: New Delhi – Agra - Jaipur* provoacă, tulbură, emoționează; te mai poți exprima doar prin stări emoționale și imagini ce te-au marcat – transpunerea senzațiilor în idei va fi imperfectă.

Cuvinte cheie: jurnal, călătorie, teatru de păpuși.

STUDII

Teatru și teatralitate în adaptarea cinematografică stoppardiană a Annei Karenina

Ana-Magdalena Petraru

Rezumat: Lucrarea de față își propune analizarea ultimei adaptări cinematografice a romanului tolstoian din perspectiva teatrului pe care îl vedem la Tom Stoppard a fi dans, spectacol, teatru în teatru, cu elemente de absurd pe alocuri și a teatralității, conform definiției ubersfeldiene. Nu ne propunem o paralelă între carte și film, un subiect care a făcut deja să curgă multă cerneală și care, în opinia noastră, ar trebui tratat separat, nici nu vom face referire la filmele anterioare dedicate acestui roman. Ne rezumăm strict la Anna Karenina din 2012 și la elementele menționate anterior. În parcursul nostru, vom aduce în discuție reacțiile din presa autohtonă și străină la adresa filmului, în măsura în care acestea sunt relevante abordării alese, fără pretenția exhaustivă de a vorbi despre receptarea filmului spectacol stoppardian.

Cuvinte cheie: teatru, teatralitate, adaptare cinematografică, Anna Karenina.

Un spectacol de Robert Wilson

Bogdan Ulmu

Rezumat : Când citești despre marele regizor american, rămâi consternat: realizezi că ideea sa de bază – în teatru, nimic **nu-i logic** – devine riscantă, mai ales dacă ne amintim și spusele altui mare regizor al lumii, Liviu Ciulei („Regia=logică, logică și iar logică!”). Citisem despre femeia care tăia ceapă timp de o oră, în vreme ce un dinozaur creștea, și un vulcan erupea. Știam de actorii autiști și de textele lor indescifrabile. De aceea, m-am dus la această reprezentație cu o curiozitate maximă, atipică unui om sătul de vizionat & realizat spectacole.

Cuvinte cheie: avangardă, William Shakespeare.

Teatru-imagie. Robert Wilson

Mirela Nistor

Abstract: Scenograf, performer, scriitor și artist vizual, Robert Wilson este unul dintre cei mai importanți regizori ai secolului XX. Munca sa, considerată de mulți revoluționară, a fost închinată creării unui teatru al imaginii, în care să poată cerceta, experimentând în același timp potențialul vizual al spațiului, personajelor, obiectelor, costumelor și mișcării. Faimoasa și prolifică sa carieră internațională însumează zeci de spectacole (printre care *Deafman Glance*, 1970, *Einstein on the Beach*, 1976, *the CIVIL wars*, 1984, *The Black Rider*, 1990) în care elemente din diferite arii artistice sunt înglobate în spațiu scenic.

Cuvinte cheie: Robert Wilson, Teatru-imagie

„Tavanul arhiepiscopului”– Viața ca teatru

Elena Ciortescu

Rezumat: Lucrarea de față are drept scop un studiu al piesei „Tavanul Arhiepiscopului” (în original *The Archbishop's Ceiling*) scrisă de Arthur Miller în anul 1977, la douăzeci de ani de la mișcarea cunoscută în istoria Statelor Unite ca „vânătoarea de vâjitoare” și trei ani după finalizarea scandalului Watergate, ambele constituind o provocare a unuia dintre cele mai iubite idealuri americane – libertatea. Piesa se preocupă în primul rând de consecințele dramatice pe care politica abuzivă le poate avea asupra artei dar și asupra vieții în general și denunță faptul că cenzura și oprimarea se pot manifesta atât în contextul unor regimuri totalitare (precum cele care au dominat Europa Centrală și de Est) cât și într-o țară care se autointitulează căminul libertății – Statele Unite ale Americii. Un alt aspect esențial al piesei îl constituie problematica identității în pericol de disipare datorită rolurilor pe care oamenii și le asumă, forțați fiind de omniprezența dispozitivelor de urmărire.

Cuvinte cheie: politică, cenzură, oprimare, regimuri autoritare

Filmul, viața și implicațiile metareferențialității

Arhip Odette

Rezumat: Conceptul de metareferențialitate este mai intens dezvoltat teoretic în ultimele decenii, dar fenomenul artistic și aplicat al metareferențialității există dintr-o epocă istorică îndepărtată (ex: imaginea lui Fidias pe scutul Atenei). Des întâlnit și comentat în diverse arte (literatură, pictură, teatru, sculptură, muzică, fotografie, arhitectură), acesta și-a făcut apariția și în arta cinematografică, precum și în studiile consacrate acestui domeniu.

Prezenta contribuție se apleacă asupra filmelor realizate de regizori celebri: Ingmar Bergman (*Persona*), Woody Allen (*The Purple Rose of Cairo*, *Annie Hall*), Michael Haneke (*Caché*, *Funny Games*). Unele dintre creațiile lor tratează explicit această problematică, dar conțin și elemente implicite, cu o valoare simbolică, pe care spectatorul trebuie să le descifreze. Aceste elemente fac subiectul analizei și interpretării prezente. Consecința se materializează într-o perspectivă nouă care invită la meditație și viitoare aprofundări interpretative.

Cuvinte-cheie: metareferențialitate, artă cinematografică, simbol, regizor, perspectivă.

PAGINI DIN STAGIUNE

Teatrul lui Matei Vișniec lasă loc speranței...

Octavian Jighirgiu

Rezumat: *Teatru descompus sau Omul-ladă-de-gunoi* este o alăturare de monologuri și pe alocuri și de dialoguri – o înlănțuire fracturistă de situații dramatice, care are structură modulară, lăsând regizorul să procedeze ca atunci când ar avea la dispoziție un joc de Lego. Aici, fragmente de text se nasc din reflexele absurdului existențial. Omul se transformă pe nesimțite într-o ladă de gunoi, devenind depozitarul deșeurilor din jurul său. Buzunarele i se umplu de nimicuri, de inutilități.

Cuvinte cheie: Matei Vișniec, teatru suprarealism, teatrul absurdului

